

Terry Schansman

10 ØKONOMISKE PRINCIPPER

VisdomsNettet

www.visdomsnettet.dk

10 ØKONOMISKE PRINCIPPER

Terry Schansman

10 økonomiske principper

Af Terry Schansman
Fra *The Beacon*

(Oversættelse Thora Lund Møllerup & Erik Ansvang)

"Nøgleordet til et godt helbred er esoterisk set fordeling eller distribution. Disse to ord er desuden nøgleord for, hvordan menneskeheden generelt har det. Menneskehedens økonomiske ubalance svarer nøjagtigt til det enkelte menneskes sygdom. Der er ingen fri strøm af livsforbrødenhederne til fordelingscentralerne. Fordelingscentralerne opfylder ikke deres funktion, og styringen af fordelingen er mangelfuld. Det kan alene blive gennem en sund og verdensomspændende forståelse af Den Nye Tidsalders princip om at dele, at menneskehedens sygdomme kan blive kureret. Kun gennem en rigtig fordeling af energi kan sygdommene i det enkelte menneskes fysiske legeme blive helbredt. Dette er grundlæggende for al åndelig helbredelse."

Alice A. Bailey: *Esoterisk Healing*, s. 510

Hvis man prøver at forestille sig og mediterer på, at planen for menneskeheden skal blive til virkelighed, kan man ikke undgå at bemærke, at penge og økonomi spiller en vigtig rolle for planens virkeliggørelse. Det understreges også i det næste citat.

"Opgaven for Den Nye Verdenstjenergruppe er ikke at udbrede esoterisk information. Hvis menneskeheden skal forberedes til Kristi tilsynkomst, må behovene hos de mange samfundsgrupper imødekommes, og grupper i hele verden – uanset hvad de kalder sig – skal kontaktes. Derfor vil meget af det arbejde, der skal udføres, være af rent økonomisk art, og det vil fokusere på den rigtige ernæring og på udviklingen af ægte tryghed for millioner af mennesker, som i mange inkarnationer ikke vil være interesserede i esoteriske emner."

Alice A. Bailey: *Discipelskab i Den Nye Tidsalder*, bind 2, s. 262

Definition på økonomi

Fra et materialistisk synspunkt defineres økonomi som regel som studiet af, hvordan samfundet håndterer sine begrænsede ressourcer. Der vil altid være begrænsede ressourcer. Selvom nogle ressourcer skulle være til rådighed i overflod – f.eks. energi – så ville der være mangel på andre ressourcer – f.eks. tid. Fra et åndsvidenskabeligt synspunkt drejer økonomi sig om at skabe de materielle forhold, der er bedst egnede til, at sjælen og planen kan udfolde sig. Bemærk at den eksoteriske definition ikke indeholder et mål. Det er underforstået, at samfundets økonomiske velfærd er målet. Men det, der menes med et samfunds velfærd, er en politisk beslutning. Det, der i virkeligheden udgør et samfunds velfærd, afgøres af, hvilken politisk elite, der bestemmer på ethvert givent tidspunkt, og det kan derfor sidestilles med velfærd for en lille gruppe, eller det kan medføre forskellige metoder til at sprede velstand – ligeligt eller uligeligt. En integreret definition på økonomi må blive noget retning af denne formulering:

Økonomi er videnskaben om fordeling og udnyttelse af ressourcer for at skabe de forhold, der bedst bidrager til planens virkeliggørelse.

Eksoterisk og esoterisk økonomi

Sagen er, at man er nødt til at forstå økonomi *eksoterisk*, for at man kan skabe dens *esoteriske* formål. Det betyder ikke, at man skal være økonomisk ekspert, men at det på mange måder er vigtigt for tjenestearbejdet, at man har en aktuel viden om emnet. En måde at opnå denne viden på er ved at blive fortrolig med økonomiens grundbegreber – de centrale ideer, der er alment accepterede af traditionelle økonomer: De 10 økonomiske principper¹ er de principper, der forventes at være gældende i den nærmeste fremtid. Ved at forstå disse 10 principper eksoterisk og fundere over dem esoterisk, kan man tydeliggøre sin vision og forståelse af planens økonomiske aspekter.

Her følger de 10 økonomiske principper, der vil blive analyseret:

Sådan træffer menneskeheden beslutninger:

1. Mennesket foretager en vurdering.
2. Den pris, man betaler for en vare, svarer til det, man mister for at få denne vare.
3. Rationelle mennesker tænker på den marginale fortjeneste.
4. Mennesket reagerer på stimuli.

Sådan samarbejder menneskeheden på det økonomiske område:

5. Handel kan være en fordel for alle.
6. Markedet er normalt en god metode til organisering af økonomisk aktivitet.
7. Regeringer kan i nogle tilfælde forbedre markedets resultater.

Sådan fungerer økonomien i sin helhed:

8. Et lands levestandard afhænger af evnen til at producere varer og tjenesteydelser.
9. Priser stiger, når regeringen udsteder for mange penge.
10. Samfundet står over for en kortsigtet afvejning mellem inflation og arbejdsløshed.

¹ N. Gregory Mankiw: *Principles of Economics*, s. 3-16

Sådan træffer menneskeheden beslutninger:

Først skal der fokuseres på de principper, der bestemmer, hvordan det enkelte menneske vælger sine økonomiske aktiviteter. Da mange af de daglige aktiviteter er 'økonomiske' på den ene eller anden måde, vil man se, at de fire første principper er direkte beslægtet med 'de værdier folk lever af' – dvs. de værdier, der får folk til at vælge at gøre én ting i stedet for en anden.

1. princip Mennesket foretager afvejsninger

"Den første lære om at træffe beslutninger kan udtrykkes i talemåden: 'Der findes ikke sådan noget som en gratis frokost'. For at få én ting, som man synes om, må man normalt opgive noget, man synes om. At træffe beslutninger kræver, at man afvejer et mål mod et andet.

Iagttag de studerende, der skal beslutte, hvordan de skal bruge deres mest værdifulde ressource: Deres tid. De kan bruge al deres tid på at studere økonomi, de kan bruge al deres tid på at studere psykologi, eller de kan dele deres tid mellem de to emner. Hver gang de vælger at bruge en time på det ene emne, må de fravælge at bruge en time på det andet emne. Og for hver time de bruger til at studere, mister de en time, hvor de kunne have taget en pause, en cykeltur, set Tv eller arbejdet på deltidsjobbet for at tjene lidt ekstra."

N. Gregory Mankiw: *Principles of Economics*, s. 4-5

Bemærk, at dette fundamentale princip gælder andre områder end det økonomiske. Denne iagttagelse kan bruges på alle livets områder. Den første beslutning, de åndsvidenskabelige aspiranter må træffe, er, hvilke ydre aktiviteter de vil opgive for at give plads til deres esoteriske studier. Men hvad er disse beslutninger baseret på? Hvad bruger man til at vurdere det ene mål i forhold til et andet?

2. princip

**Den pris, man betaler for en vare,
svarer til det, man mister
for at få denne vare**

"Når et menneske skal vurdere, indebærer det at træffe beslutninger, at man sammenligner omkostninger og gevinster ved forskellige mulige handlinger. I mange tilfælde er omkostningen ved en handel imidlertid ikke så gennemskuelig, som den umiddelbart ser ud til.

Et eksempel kan være beslutningen om at tage en efteruddannelse. Gevinsten er intellektuel berigelse og bedre jobmuligheder resten af livet. Men hvad er prisen? For at besvare spørgsmålet kan man være fristet til at undersøge, hvor mange penge der samlet skal bruges til kursusafgift, bøger, kost og logi. Men det er ikke et sandt billede af, hvad man skal opgive for at tage en efteruddannelse.

Det første problem med dette svar er, at det inkluderer flere ting, som ikke er omkostninger ved efteruddannelsen. Selvom man ikke tager uddannelsen, skal man stadig have et sted at bo og noget at spise ...

Det andet problem ved denne sammentælling af omkostninger er, at den ikke tager højde for den største omkostning: Tidsforbruget! For de fleste studerende er den tabte lønindkomst den absolut største enkeltudgift ved en efteruddannelse.

Omkostningen ved tab af mulighed svarer til det, man opgiver for at opnå et gode. Når man træffer en beslutning – f.eks. om man skal tage en efteruddannelse – skal man være opmærksom på omkostningen ved tab af de muligheder, der følger med enhver handling. Det er man som regel også. Topatleter, der bliver i uddannelsessystemet, selvom de har mulighed for at tjene mange penge på deres sport, er klar over, at deres 'mulighedstab' er meget stort. Det er ikke overraskende, at de ofte beslutter, at fordelene ikke opvejer omkostningerne."

N. Gregory Makiw: *Principles of Economics*, s. 5-6

Uhåndgribelige goder og omkostninger

Det er vigtigt at notere sig, at dette princip omfatter uhåndgribelige goder – f.eks. 'intellektuel berigelse'. Uhåndgribelige goder og omkostninger kan være meget vanskelige at bedømme og omregne til penges værdi. Man prisfastsætter uhåndgribelige elementer ved at stille spørgsmål som: Hvor meget vil det koste (ikke) at gøre det? Skal alt omregnes til kroner og ører? Faktisk er kulturen så gennemsyret af prisfastsættelse, at man nærmest gør det automatisk. Hvis læseren ikke tror det, så tænk på et vanskeligt problem i det personlige liv og spørg derefter: 'Præcis hvor mange penge vil det koste at løse dette problem?'

Jacob Needleman påpeger i sin bog:²

"Næsten alle de vanskeligheder man tænker på som etiske problemer, sensitive problemer, menneskelige relationer, problemer der involverer kærlighed, ære og pligt, kan løses ved en bestemt prisangivelse." Men hvad er omkostningen ved ikke at meditere? Og skal man altid sætte en pris på værdien, bare fordi den kan udregnes i kroner og ører?

2 Jacob Needleman: *Money and the Meaning of Life*, s. 112

Penge er en af menneskeheden's største opfindelser. Penge gjorde det muligt for menneskeheden at udvikle sig på alle niveauer og til at udvikle et økonomisk system, som let vil kunne gavne hvert eneste menneske på Jorden – hvis man vælger det. Penge har gjort åndelig udvikling mulig. Men penge er også blevet en besættelse for menneskeheden. Penge er blevet en (begrebsmæssig) vare i sig selv og den deraf følgende 'kærlighed til penge' er nu blevet en af menneskeheden's største forhindringer for åndeligt fremskridt.

En af Djwhal Khuls mest spændende udtalelser om penge er, at ...

"Når 'finanslivets reformator' (som en fremskreden discipel fra hans ashram kaldes i Hierarkiet) viser sig, vil disciplen finde tilstandene meget forskellige fra de, der hersker i dag i en sådan grad ... at et system med byttehandel (til fordel for alle involverede) vil være dominerende."

Alice A. Bailey: *Hierarkiets fremtræden*, s. 574

Hvad mener mesteren med det? Betyder det, at penge ikke længere eksisterer? Det er meget vanskeligt at forestille sig, hvordan en avanceret økonomi skal kunne fungere uden penge. Eller kan det betyde, at penge igen får sit oprindelige formål som et redskab for forhandling og udveksling?

3. princip

Rationelle mennesker tænker på den marginale fortjeneste

"Mange beslutninger i livet kræver, at man laver små ændringer i en eksisterende plan for at skabe mere vækst. Økonomer kalder disse ændringer for marginale ændringer. I mange situationer vil mennesket træffe den bedste beslutning ved at tænke på den marginale fortjeneste.

Man kan f.eks. forestille sig, at nogle venner beder om et råd om, hvor mange år de skal uddanne sig. Hvis man nu sammenligner livsstilen for en person med en doktorgrad med en person, der er gået ud af gymnasiet uden eksamen, vil de måske mene, at denne sammenligning ikke er en hjælp til en logisk beslutning. Vennerne har sandsynligvis allerede en uddannelse og overvejer, om den skal forlænges. For at træffe denne beslutning har de brug for at kende de ekstra goder, som en efteruddannelse eller flere år på en uddannelsesinstitution kan tilbyde, og hvilke ekstra omkostninger det vil medføre. Ved at sammenligne disse marginale goder og omkostninger, kan de bedømme, om den ekstra uddannelse er umagen værd ... En rationel beslutningstager udfører en handling, hvis – og kun hvis – de marginale goder ved handlingen overstiger de marginale omkostninger."

N. Gregory Makiw: *Principles of Economics*, s. 6

Det er en kendsgerning, at både enkeltpersoner og organisationer kan træffe bedre beslutninger ved at tænke på marginalerne. Til alle praktiske formål er store forandringer i en levende struktur sjældent mulige eller ønskelige. De fleste reelle forandringer er små tilpasninger af eksisterende strukturer. Der findes en hel del naturlig træghed indbygget i levende systemer. F.eks. er enhver aspirant på et hvilket som helst tidspunkt i livet begrænset af de karmiske forpligtelser. Ved at bedømme forandringer, der giver mest udbytte, foretager man de mest effektive tilpasninger, og enhver vellykket forandring – selvom den er marginal – skaber mulighed for efterfølgende forandringer – etc.

4. princip

Mennesket reagerer på stimuli

"Fordi mennesket træffer afgørelser ved at sammenligne omkostninger og udbytte, kan adfærden ændre sig, når omkostninger og udbytte ændrer sig. Mennesket reagerer altså på stimuli. Hvis prisen på æbler stiger, så reagerer folk ved at spise flere pærer end æbler, fordi omkostningen ved at købe et æble er højere. Samtidig beslutter æbleproducenterne sig til at ansætte flere, så de kan høste flere æbler, for ved at sælge flere æbler stiger udbyttet.

Motivernes centrale rolle i relation til adfærd er vigtig, når man skal tage stilling til samfundet, de politiske interesser og handlinger. Politiske beslutninger ændrer ofte udbytte og omkostninger. Når politikere undlader at overveje, hvordan befolkningens adfærd kan forandre sig som et resultat af en beslutning, kan deres politik u hensigtsmæssige få virkninger."

N. Gregory Makiw: Principles of Economics, s. 7-8

Dette princip er let at forstå, og dog kan det være særdeles komplekst at bruge det, fordi ikke alle mennesker reagerer på de samme impulser på samme måde. Nogle mennesker reagerer primært på ydre impulser, mens andre hovedsagelig reagerer på indre. Den vigtigste virkning er ideen om, at de økonomiske værdier vil forandre sig, når folk bliver mere motiveret af åndelige incitamenter end af materialistiske impulser.

Udviklingen af menneskelige og økonomiske aktiviteter

De fire første principper er ikke svære at forstå og acceptere. Alle ved, at man er nødt til hele tiden at træffe beslutninger om fremtiden. Alle ved, at disse beslutninger påvirkes direkte af de gældende livsværdier. Og alle ved, at man på den måde bliver motiveret af egne grundlæggende overbevisninger. Det væsentlige i disse fire principper er, at de udgør den vigtigste del af 'den usynlige hånd' (se 6. princip), der styrer det økonomiske system. Derfor – efterhånden som menneskeheden udvikler sig i overensstemmelse med den guddommelige hensigt, vil dens økonomiske aktiviteter og vilkår udvikle sig i overensstemmelse hermed. Det er derfor nødvendigt at skelne mellem de problemer, der handler om viden og visdom, og de, der gælder egenskaber, og som derfor skal håndteres via forandringer i menneskeheden og den kultur, den lever i. For at disse principper skal være gældende, er det vigtigt, at man bor i et samfund, der ikke alene tillader borgerne at træffe disse beslutninger frit, men også sætter dem i stand til at tage kompetente beslutninger. Jo bedre uddannede mennesker er, og jo bedre deres grundlæggende behov dækkes, jo bedre kan de løbende give udtryk for deres gældende værdier. De er måske ikke de højest mulige, men de vil afspejle det højest mulige, man er i stand til at udtrykke.

Ovennævnte principper handler om, hvordan den enkelte træffer beslutninger, men alle er også medlemmer af et samfund, og en vekselvirkning med andre medlemmer af samfundet er fundamental for de økonomiske vilkår.

Herefter skal der fokuseres på de principper, der har med samfundsmæssig vekselvirkning at gøre.

Sådan samarbejder menneskeheden på det økonomiske område:

5. princip

Handel kan være en fordel for alle.

"For at forstå hvorfor, så overvej, hvordan handel påvirker familien. Når et medlem af familien søger et job, konkurrerer han eller hun mod medlemmer af andre familier, der også søger et job. Familier konkurrerer også indbyrdes, når de køber ind, fordi alle familier ønsker at købe den højeste kvalitet til den laveste pris. Derfor konkurrerer alle familier med alle andre familier om økonomi.

På trods af denne konkurrence vil familien ikke klare sig bedre ved at isolere sig fra andre familier. Hvis den gjorde det, ville den være nødt til at dyrke sin egen føde, væve sit eget tøj og bygge sit eget hus. Det er klart, at familien vinder meget ved at kunne handle med andre. Handel gør det muligt at specialisere sig i de aktiviteter, man er bedst til, uanset om det er at dyrke jorden, sy eller at bygge huse. Ved at handle med andre, kan man købe flere forskellige varer og tjenesteydelser til en lavere pris.

Både nationer og familier har fordel af at handle med hinanden. Handel gør det muligt for lande at specialisere sig i det, de er bedst til, og derved får de adgang til flere forskellige varer og tjenesteydelser. Japanere, franskmænd, egyptere og brasilianere er lige så meget partnere i verdensøkonomien, som de er konkurrenter."

N. Gregory Makiw: *Principles of Economics*, s. 8-9

Historisk set foregik de første kontakter mellem nationer som regel gennem handel. Selvom man ofte hører argumentet, at man ikke burde handle med nationer, der ikke lever op til bestemte standarder, er det vigtigt at huske, at rigtige relationer kun kan eksistere, hvis der overhovedet er relationer. Og som det blev citeret ovenfor: *"Nøgleordet til et godt helbred er esoterisk set fordeling eller distribution. Disse to ord er desuden nøgleord for, hvordan menneskeheden generelt har det."* Det kan kun lade sig gøre at fordele og distribuere, hvis der er åbne handelsveje mellem alle nationer. Det betyder ikke, at man skal ignorere de store, praktiske vanskeligheder, der er forbundet med at gøre det muligt. Det betyder, at man skal identificere de involverede problemer for at muliggøre fri handel, i stedet for at identificere de eventuelle problemer med det formål at vanskeliggøre fri handel. Man kan have en forestilling om, at de fremtidige økonomiske forhold har flere forskellige retninger. Derfor er en vision nødvendig, og den skal gælde en verden, hvor enhver nation kan handle frit med enhver anden nation.

6. princip

**Markedet er normalt en god metode til
Organisering af økonomisk aktivitet.**

"Kommunismens sammenbrud i Sovjetunionen og Østeuropa var sandsynligvis den vigtigste begivenhed i verden i anden halvdel af det 20. århundrede. De kommunistiske lande arbejdede ud fra den forudsætning, at planlæggere i centralregeringen var de bedste til at styre den økonomiske aktivitet. Planlæggerne besluttede hvilke varer og tjenesteydelser, der skulle produceres, i hvilke mængder, hvem, der skulle producere og forbruge disse varer samt al økonomisk aktivitet, og hensigten var, at der blev skabt økonomisk velfærd i hele nationen.

I dag har de fleste lande, der engang havde centralstyrede økonomier, forladt systemet, og de forsøger i stedet at udvikle markedsøkonomi. I

en markedsøkonomi erstattes beslutninger hos de centrale planlæggere med beslutningerne i millioner af virksomheder og husholdninger. Virksomhederne beslutter, hvem de vil ansætte, og hvad de vil producere. Husholdningerne beslutter, hvilke virksomheder de vil arbejde for, og hvad de vil købe for deres indkomst. Virksomheder og husholdninger samarbejder på markedet, hvor priser og egoistiske interesser styrer beslutningerne.

Ved første øjekast er markedsøkonomiens succes mystisk. Man skulle tro, at decentraliserede beslutninger hos millioner af egoistisk orienterede husholdninger og virksomheder ville ende i kaos. Men det er ikke tilfældet. Markedsøkonomier har vist sig at være overraskende succesrige til at organisere økonomisk aktivitet på en måde, der skaber almindelig, økonomisk velfærd.

I sin bog fra 1776 – "En undersøgelse af nationernes velstand, dens natur og årsager" – fremsætter økonomen Adam Smith den berømteste af alle betragtninger i økonomiens historie:

"Husholdninger og virksomheder, der samarbejder på markedet, handler som om de blev styret af 'en usynlig hånd', som leder dem til de ønskede økonomiske resultater ... Når man studerer økonomi, erfarer man, at priser er det redskab, som den usynlige hånd benytter til at styre den økonomiske aktivitet. Priser afspejler både en vares værdi for samfundet og de omkostninger, samfundet har ved at producere varen. Fordi husholdninger og virksomheder ser på priser, når de skal beslutte sig for at købe og sælge, så inddrager de ubevidst det sociale område – det vil sige de samfundsmæssige fordele og ulemper ved deres handlinger. Konklusionen er, at prisen får disse individuelle beslutningstagere til at opnå resultater, som i mange tilfælde øger samfundets velfærd mest mulig."

N. Gregory Makiw: *Principles of Economics*, s. 9

Der er forskel på at skabe succes og at vinde

Dette princip og det næste omfatter de mest aktuelle politisk/økonomiske problemer, der dominerer verden i dag. Ved kommunismens fald og nederlaget for de ekstreme former for socialisme er kapitalismen (som bygger på ideen om 'den usynlige hånd') og varianter heraf blevet erklæret for vinder. Hvis man imidlertid skal erklære et økonomisk system for succesfuldt, må man i det mindste forvente følgende resultater:

- Det må kunne skabe velstand uden social ulighed.
- Det må beskytte miljøet.
- Det må være i stand til at håndtere demografiske forandringer.

Det er tydeligt, at kapitalismen ikke kan kaldes succesfuld, selvom den for øjeblikket er 'vinder'.

Markeder består af mennesker og markederne er derfor ufuldkomne på grund af grådighed, snæversyn og simpel dumhed. Desuden kræver de fuldkomne markeder, at alle har fuld adgang til information – et umuligt mål. F.eks. er man ikke altid klar over de sande fysiske omkostninger ved de handlinger, der foretages. Det har resulteret i mange økologiske katastrofer, som menneskeheden først nu er ved at lære at tage med i betragtning. Uvidenhed fører også til fejlagtige vurderinger af de ægte samfundsmæssige fordele og omkostninger ved handlingerne. Disse fordele og omkostninger er de uhåndgribelige virkninger, som blev nævnt ovenfor – ting, som man ikke på en meningsfuld måde kan (og heller ikke skal forsøge på) at give pengemæssig værdi.

Den usynlige hånd

Det er et ubesvaret spørgsmål, hvad Adam Smith helt nøjagtigt mente med 'den usynlige hånd'. Sandsynligvis gav han kun udtryk for sit 'stoisk baserede' trossystem, nemlig at uanset hvad der sker på grund af menneskelig svaghed, så vil alt vende sig til det bedste. Han brugte kun udtrykket ét sted mere:

"Jordens grøde opretholder til enhver tid livet for det antal mennesker, som den er i stand til. De rige vælger det fra varebunken, de finder mest værdifuldt og tiltalende. De forbruger mere end de fattige, og på trods af deres naturlige egoisme og griskhed – selvom de kun er interesseret i deres egen bekvemmelighed, selvom det eneste resultat de ønsker af de tusinder, de beskæftiger, er at tilfredsstille deres eget forfængelige og umættelige begær – så deler de frugten af al deres fremgang med de fattige. De ledes af en usynlig hånd til at foretage næsten den samme fordeling af livsfornødenhederne, som ville være blevet foretaget, hvis Jorden var blevet delt ud i lige store dele til alle beboere. Og på denne måde – uden at have det til hensigt, uden at vide det – fremmer de samfundets interesse og giver midler til, at arterne kan mangfoldiggøres."

Adam Smith: *The Theory of Moral Sentiments*, s. 184-185

Desuden mente Adam Smith utvivlsomt – ligesom de fleste andre på det tidspunkt – at ulige fordeling af goderne var en mere eller mindre naturlig tilstand. I samme afsnit fortsætter han:

"Da forsynet delte Jorden mellem nogle få fine herrer, glemte det ikke og lod ikke dem i stikken, der ser ud til at blive udeladt i delingen. Også de sidstnævnte nyder deres andel af alt, hvad Jorden skaber. Alt, der afgør ægte menneskelig lykke, står tilbage for de, der tilsyneladende er hævet højt over dem. I fysisk velvære og med ro i sindet står alle lige på samme niveau, og tiggeren, der soler sig ved vejkanten, har den tryghed, som konger kæmper for."

At samfundet ikke længere accepterer den form for hypoteser illustreres af *Det kongelige Svenske Akademi*, der gav en (kontroversiel) Nobel-pris til Amartya Sen for hans bidrag til 'velfærdsøkonomi' – et studium om, hvordan samfund kan fordele ressourcer retfærdigt. Hermed er det ikke sagt, at Adam Smiths princip er fejlagtigt eller usandt. Men det er nødvendigt konstant at integrere ethvert princip med samtidens viden og værdier.

Kan der være nogen tvivl om, at udryddelse af fattigdom er en af betingelserne for Kristi tilsynekomst? Menneskeheden har ressourcerne, den nødvendige viden og redskaberne til at udrydde fattigdom, både nationalt og internationalt. Men den mangler stadig viljen til at gøre det.

7. princip

Regeringer kan i nogle tilfælde forbedre markedets resultater

"Selvom markedet som regel er en velegnet metode til at organisere økonomisk aktivitet, er der nogle vigtige undtagelser. Der er to væsentlige begrundelser for regeringer til at blande sig i økonomien: For at fremme effektivitet og for at fremme lighed. De fleste indgreb tjener enten til at øge den økonomiske 'kage' eller til at ændre fordelingen af 'kagen'.

Den usynlige hånd får normalt markedsområdet til at placere ressourcerne effektivt. Af forskellige grunde fungerer den usynlige hånd imidlertid ikke altid. Økonomer bruger udtrykket markedssvigt for at beskrive en situation, hvor markeds kræfterne ikke fordeler ressourcerne effektivt.

Et markedssvigt kan stamme fra en ydre årsag. En ydre årsag kan f.eks. være virkningen af et menneskes handlinger, der påvirker en udenforstående. Forurening er det klassiske eksempel. Hvis en kemisk fabrik ikke skal dække alle omkostninger ved den røg, den lukker ud, vil den sandsynligvis udsende for meget. I disse tilfælde kan regeringen øge den økonomiske vækst gennem miljøregulering (idet almenvellet betragtes som 'markedet').

En anden mulig grund til markedssvigt er markedsmagt. Markedsmagt betyder, at en person (eller lille gruppe af personer) har mulighed for på urimelig måde at påvirke markedspriserne. Et eksempel kan være, at alle i en by har brug for vand, men der er kun én brønd. Ejeren af brønden har markedsmagt – i dette tilfælde monopol – over vandsalget. Brøndens ejer er ikke underkastet den strenge konkurrence, som den usynlige hånd normalt benytter til at holde egoismen og grådigheden under kontrol. I den salgs tilfælde er det klart, at en regulering af de priser, monopol-ejeren tager, kan øge den økonomiske effektivitet.

Den usynlige hånd er endnu mindre i stand til at sikre, at økonomisk fremgang fordeles retfærdigt. En markedsøkonomi belønner mennesker i forhold til deres evne til at producere ting, som andre mennesker er villige til at betale for. Verdens bedste basketballspiller tjener mere end verdens bedste skakspiller, simpelthen fordi folk er villige til at betale mere for at se basketball end skak. Den usynlige hånd sikrer ikke, at alle har tilstrækkeligt med mad, rimelig beklædning og tilstrækkelig sygesikring. Et mål for en del af den politiske styring – f.eks. indkomstskattesystemet og sygesikringssystemet – er at skabe en mere ligelig fordeling af den økonomiske vækst.

Når en regering nogle gange siger, at den vil øge markedsresultaterne, så betyder det ikke altid, at den gør det. Politik skabes ikke af engle, men af en politisk proces, der langt fra er fuldkommen. Nogle gange tilrettelægges en politik simpelthen for at belønne de politiske magthavere – nogle gange af ledere med gode hensigter, men som ikke har tilstrækkeligt med informationer. Et af den økonomiske videnskabs mål er at hjælpe mennesket til at bedømme, hvornår en regerings politik kan forventes at fremme effektivitet og lighed – og hvornår ikke.”

N. Gregory Makiw: *Principles of Economics*, s. 10

Udover de problemer, der er skitseret i ovenstående citat, er der flere andre typer af 'markeder', der tilsyneladende ikke kan fungere uden en eller anden form for regulering. De mest iøjnefaldende er arbejdsmarkedet og sygesikringsområdet. En god beskrivelse af 'markedets dyder og begrænsninger' kan man læse i *Everything for sale* af Robert Kuttner. Selvom der er almindelig enighed om, at regeringsindgreb er nødvendige af og til, er der stor uenighed om, hvornår, hvordan og hvor meget. Det hjælper ikke, hvis regeringer består af mennesker, der lider af grådighed, kortsynethed eller ganske enkelt tåbelighed, som nævnt ovenfor. Arten og metoden til regeringsindgreb og -regulering er stadig et af verdens store problemer, og det er omtalt af Djwhal Khul:

"I England vil problemet med socialisme blive løst, og folkets sunde dømmekraft vil efterhånden afbalancere forholdet mellem det socialistiske program og det frie initiativ. Det er nødvendigt, for begge yderliggående standpunkter er uholdbare. Der findes på nuværende tidspunkt en konflikt, som hele verden er vidne til. Overgangsperioden mellem gruppers liv (i den sande og åndelige betydning) og den nuværende og tidligere tiders intense individualisme er ikke let, og i England sættes hele dette spørgsmål på prøve. Broen vil blive bygget."

Alice A. Bailey: *Strålerne og indvielserne*, s. 631

Det er også interessant at bemærke, at kapitalisme og socialisme måske er ved at blive fortrængt af et fuldstændigt nyt tiltag, nemlig *princippet om deling*:

"Private virksomheder vil stadig eksistere, men de vil blive reguleret. Det almennyttige, de vigtige materielle ressourcer og kilderne til global velstand – f.eks. jern, stål, olie og hvede – vil som det første blive ejet af en styrende og kontrollerende international gruppe. Disse områder vil blive tilrettelagt til internationalt forbrug af nationale grupper, der er valgt af folket og under international styring."

Alice A. Bailey: *Hierarkiets fremtræden*, s. 575

Herefter skal der fokuseres på økonomiens "store billede", som viser de principper, der relaterer den totale sum til det enkelte menneskes økonomiske aktiviteter.

Sådan fungerer økonomien i sin helhed:

8. princip

Et lands levestandard afhænger af evnen til at producere varer og tjenesteydelser

"Forskellene i levestandard på Jorden er uhyggelig stor. I 1993 tjente gennemsnitsamerikaneren ca. 25.000 dollars. Samme år tjente mexicaneren gennemsnitligt 7.000 dollars, og nigerianeren gennemsnitligt 1.500 dollars. Det er ikke mærkeligt, at disse store forskelle i indkomst kan afspejles i livskvaliteten. Borgere i højindkomstlande har flere Tv-apparater, flere biler, bedre føde, bedre sundhedssystem, og de kan forvente et længere liv end borgere i lavindkomstlande.

Forandringerne i levestandard er i tidens løb også blevet store. I USA er indkomsterne historisk set vokset med ca. 2% om året (efter justering i forhold til forandringer i leveomkostninger). Med denne hastighed fordobles gennemsnitsindkomsten hvert 35. år. I nogle lande har den økonomiske vækst været endnu hurtigere. F.eks. i Japan er gennemsnitsindkomsten blevet fordoblet de seneste 20 år, og i Sydkorea er den fordoblet i løbet af 10 år.

Hvad forklarer disse store forskelle i levestandard blandt nationerne? Svaret er overraskende simpelt. Næsten alle forskelle i levestandard skyldes forskelle i landenes produktivitet – dvs. den mængde varer og tjenesteydelser, der kan fremstilles på en arbejdstime. I lande, hvor arbejdere kan skabe en stor mængde varer og tjenesteydelser pr. time, har de fleste indbyggere en høj levestandard. I lande, hvor arbejderne er mindre produktive, har de fleste indbyggere en mere beskeden levestandard. Tilsvarende bestemmer et lands vækstrate i produktivitet også vækstraten i gennemsnitsindkomsten.

Den grundlæggende sammenhæng mellem produktivitet og levestandard er simpel, men den har langtrækkende konsekvenser. Hvis produktivitet er det, der grundlæggende bestemmer levestandarden, må andre forklaringer have sekundær betydning. F.eks. kan det være fristende at give fagforeninger eller love om minimumsløn æren for stigningen i levestandarden hos arbejdere i det 20. århundrede. Men den sande 'helt' er arbejdernes stigning i produktivitet. Et andet eksempel er – som nogle kommentatorer har påstået – at forøget konkurrence fra Japan og andre lande forklarer den lave vækst i USA i 1990'erne. Men den sande skurk er ikke konkurrence fra udlandet, men afmatning i væksten af produktivitet i USA.

Forholdet mellem produktivitet og levestandard har også stor betydning for regeringens politik. Når man overvejer, hvordan en politik vil påvirke levestandarden, er nøglespørgsmålet: Hvordan vil det påvirke evnen til at producere varer og tjenesteydelser? For at øge levestandarden må regeringen øge produktiviteten ved at sikre, at arbejdsstyrken er veluddannet, og at den har de nødvendige redskaber til at producere varer og tjenesteydelser, og at den har adgang til den bedst mulige teknologi.”

N. Gregory Makiw: *Principles of Economics*, s. 11-12

Ifølge dette princip er der kun et lille skridt til "forbrugerisme", som er tanken om, at forbrug skal stimuleres, fordi det er åbenlyst, at høj produktivitet kun kan opretholdes, hvis produkterne forbruges. Som man allerede ved, fører højt forbrug også til miljøproblemer, som på sigt påvirker produktiviteten negativt på mange forskellige måder. Desværre er økonomerne usikre på, hvordan man kan sænke forbruget uden at skabe nedgang i økonomien, og det kan føre til økonomisk recession eller endog depression – jf. 10. princip.

Når befolkningstallet øges – og det gør det på grund af bedre og sundere levevilkår – så vil en fastholdelse af det samme forbrug pr. indbygger medføre forøget forbrug og dermed et større pres på miljøet. Det medfører et krav om en befolkningstilvækst på nul. Men det virkelige spørgsmål er, hvordan opretholder man en sund økonomi, som indebærer gode levevilkår for alle, uden at man behøver at fortsætte i "forbrugerismens" trædemølle?

9. princip

Priser stiger, når regeringen udsteder for mange penge

"I Tyskland i januar 1921 kostede en avis 0,30 D-mark. Mindre end to år senere, i november 1922, kostede en tilsvarende avis 70.000.000 D-mark. Alle priser steg med tilsvarende hast. Denne udvikling er et af historiens mest iøjnefaldende eksempler på inflation, fordi der skete en forøgelse af det generelle prisniveau i hele økonomien.

Selvom USA aldrig har oplevet noget, der bare ligner en inflation som i Tyskland i 1920'erne, har inflation af og til været et økonomisk problem. F.eks. mere end fordobledes prisniveauet i 1970'erne, og præsident Gerald Ford kaldte inflationen for "samfundets fjende nr. 1". Som modsætning har inflationen i 1990'erne været omkring 3% pr. år. Med denne fart vil det tage priserne over 20 år at blive fordoblet. Da en høj inflation påfører samfundet forskellige omkostninger, stræber alle politikere og økonomer over hele verden efter at holde inflationen på et lavt niveau.

Hvad forårsager inflation? I de fleste tilfælde med stor og vedvarende inflation er synderen den samme: Vækst i pengemængden. Når en regering fremstiller store mængder af penge, falder pengenes værdi. I Tyskland i 1920'erne, da priserne i gennemsnit blev tredoblet hver måned, blev pengemængden også tredoblet hver måned. USA's økonomiske historie peger – dog noget mindre dramatisk – i retning af 1 til 16 svarende konklusion: Den høje inflation i 1970'erne blev efterfulgt af en hastig vækst af pengemængden, og den lave inflation i 1990'erne har været fulgt af en langsom vækst af pengemængden."

N. Gregory Makiw: *Principles of Economics*, s. 12-13

Løsningen på dette problem forekommer simpel: Lad være med at trykke så mange pengesedler. Men, for det første ved regeringer ikke altid, hvad 'for mange pengesedler' er. Det er meget vanskeligt at vurdere, hvornår flere penge er nødvendige, eller hvornår det er nødvendigt, at have færre penge i cirkulation. USA har udviklet et meget snedigt system til at måle og kontrollere den nødvendige pengemængde. Systemet administreres af et delvist uafhængigt regeringsorgan, *The Federal Reserve*. Det er først for nylig, at *The Federal Reserve* ser ud til at have opnået evnen til at holde inflationen under kontrol. Den anden grund til, at der nogle gange trykkes for mange penge, er, at regeringen nogle gange med vilje øger pengemængden. Den første virkning af at øge pengemængden er en forøget økonomisk aktivitet, som fører til forøget forbrug og forøget industriel produktivitet. Derfor er en forøgelse af pengemængden en måde at stimulere økonomien på, som nogle gange er nødvendig. Men hvornår skal man holde op? Det er ingen hemmelighed, at regeringen af og til kunstigt har stimuleret økonomien på denne måde for at tilføre forbedrede økonomiske forhold lige før et vigtigt valg.

Arkanskolen (esoterisk skole under *Lucis Trust*) belyser dette problem i et undervisningsmateriale, hvor opgaven er forståelse af pranaens (livskraft eller vitalitet) natur, når den har relation til finans og økonomi:

*"Under denne overskrift kan man betragte pengenes plads i udviklingsprocessen, og den vibrationshastighed – hvis man kan kalde den det – hvormed denne proces finder sted. F.eks. når man betragter prana i en tilstand af *tamas* eller *rajas* i nutidens økonomi, kan man se, at der er overensstemmelse mellem deflation og inflation. Vil en tilstand af *sattva* eller rytme blive opnået, når pengemængden i verden styres til at afbalancere det reelle behov for varer og tjenesteydelser (som findes på markedet), eller vil en sådan styring være en forkert undertrykkelse af den livskraft, der er konkretiseret på det fysiske plan?"*

10. princip

Samfundet står over for en kortsigtet afvejning mellem inflation og arbejdsløshed

"Hvis inflation er så let at forklare, hvorfor har politikere så ofte svært ved at undgå den? En af grundene er, at man regner med, at bekæmpelse af inflation er årsag til øget arbejdsløshed. Denne afvejning mellem inflation og arbejdsløshed kaldes Phillips-kurven efter den økonom, som første gang undersøgte denne sammenhæng.

Phillips-kurven er konstant et stridspunkt blandt økonomer, men de fleste accepterer i dag tanken om, at der findes en kortsigtet afvejning mellem inflation og arbejdsløshed. Den generelle forklaring er, at det skyldes, at nogle priser er lang tid om at tilpasse sig. Hvis man f.eks. antager, at en regering reducerer pengemængden, så vil den eneste virkning på langt sigt være et generelt prisfald. Men ikke alle priser vil tilpasse sig straks. Det kan tage mange år, før alle virksomheder har udgivet nye prislister og varekataloger, før alle fagforeninger tillader reduktioner i løn, og før alle restauranter har trykt nye menukort. Man siger, at priser 'klæber fast' på kort sigt.

Fordi priserne klæber fast, kan forskellige regeringsindgreb få kortvarige virkninger, der er anderledes end de tilsigtede langvarige. Hvis en regering f.eks. formindsker pengemængden, formindskes den mængde, som befolkningen kan bruge. Lavt forbrug kombineret med priser, der 'klæber fast' i et for højt leje, formindsker den mængde varer og serviceydelser, som virksomhederne kan sælge. Mindre salg tvinger virksomhederne til at fyre ansatte. På denne måde vil en reduktion i pengemængden midlertidigt give mere arbejdsløshed, indtil priserne har tilpasset sig forandringen fuldt ud.

Den gensidige virkning mellem inflation og arbejdsløshed er kun midlertidig, men kan vare i flere år. Phillips-kurven er derfor vigtig for at forstå mange tendenser i økonomien. Navnlig kan politikere udnytte denne afvejning ved at benytte forskellige politiske metoder. De kan ændre det offentlige forbrug og skatteindtægterne, og pengemængden kan på kort sigt påvirke den gensidige virkning mellem inflation og arbejdsløshed. Fordi disse penge- og monetære virkemidler kan være så stærke, er det naturligvis til konstant debat, hvordan politikere skal bruge disse metoder, eller om de overhovedet skal benyttes.”

N. Gregory Makiw: *Principles of Economics*, s. 11-12

Arbejdsløshed som redskab

Den snigende virkning af dette princip ligger i, at de fleste udviklingslande har en pengepolitik, der har til hensigt at tvinge en stor del af befolkningen ud i arbejdsløshed. Det meste af EU har erkendt dette og giver en høj arbejdsløshedsunderstøttelse. I USA er tendensen at give de arbejdsløse skylden og straffe dem økonomisk, mens politikerne samtidig følger en politik, der bruger arbejdsløsheden til at bekæmpe inflationen, og derved tvinger man de lavtlønnedes lønninger ned på et lavere niveau.

Det virkelige problem vedrørende fattigdom

I det store perspektiv er den permanente fattigdom i mange nationer og i den enkelte nation verdens vigtigste økonomiske problem. Dette problem vil ikke forsvinde, før moralen ændres, sådan at fattigdom bliver uacceptabel. Først da vil menneskeheden vinde tilstrækkelig visdom til at løse problemet. Heller ikke de velgørende organisationer, der bekæmper fattigdom og sult, gør i virkeligheden noget, der kan påvirke de grundlæggende forhold, der skaber fattigdom. De gør en stor indsats i forsøget på at mildne de fattiges lidelser, men deres grundholdning gør, at de groft sagt fylder huller ud, og dermed accepterer de, at fattigdom er en nødvendighed. Dette sidste princip illustrerer, hvor dominerende denne holdning er.

Fra eksoterisk til esoterisk økonomi

Eksoterisk økonomi har i lang tid primært beskæftiget sig med en teoretisk verden med sund konkurrence, rigtig information og sund fornuft. Det ligger imidlertid langt fra økonomiens mål i esoterisk forstand, for målet er at optimere de materielle betingelser for den åndelige evolution. Menneskeheden har på denne måde opnået en stor viden om finanser og økonomi, men mangler stadig visdom og visioner. Det er nu ved at ændre sig.

"Om få år vil det ikke alene være svært at skelne erfaringsbaserede økonomer fra teoretikere. Det vil sandsynligvis også være svært at skille økonomi fra andre grene af de sociale videnskaber. Og kontakten med de øvrige sociale videnskaber kunne måske skabe en vej tilbage til økonomiens hjerte under forudsætning af en ny forståelse af mennesket og dets adfærd. Denne forståelse kunne – hvis den blev formaliseret – skabe et nyt sæt økonomiske metoder, der rækker videre end de rationelle forventninger."

The Economist: December 19., 1998, s. 112

Denne periode er særlig fordelagtig for disciple og aspiranter til at medvirke ved opbygningen af den finansielle og økonomiske bro, der forbinder nutiden med fremtiden, og til at planlægge i overensstemmelse med behovet.

VisionsNettet

www.visionsnettet.dk